

Auteur: Ed Koekebacker

Tijdens het werken aan kern 1 van de methode *Veilig leren lezen* heeft u kunnen vaststellen welke kinderen het leesproces vlot onder de knie krijgen en bij welke kinderen dat veel moeizamer verloopt. Gedurende de eerste weken van het werken met de methode wordt duidelijk welke kinderen een steraanpak nodig hebben. Om ook met deze risicokinderen de tussendoelen voor het einde van kern 6 te halen, zult u intensief met hen aan de slag moeten blijven.

Tussendoelen eind kern 6

De tussendoelen voor het einde van kern 6 zijn:

- 1 een volledige, geautomatiseerde letterkennis;
- 2 woorden van het type m-k-m zonder spellen kunnen lezen.

Om deze doelen te bereiken, zullen de oefeningen vanaf kern 1 hierop gericht moeten zijn. Alle kinderen hebben baat bij dagelijkse aandacht voor letterkennis en vooral voor het tempo waarin ze verklankt worden. Daarnaast zijn de boekjes *Veilig & vlot* geschikt oefenmateriaal om het vlot lezen van woorden te oefenen. Zeker de kinderen die tot de risicolezers behoren, moeten hiermee dagelijks bezig zijn onder begeleiding van de leerkracht. Het lesmoment 'verlengde instructie' is hiervoor geschikt. Naast de suggesties die in de handleiding worden gegeven, is het goed om met deze risicolezers dagelijks de hierna beschreven activiteiten uit te voeren.

Letterkennis

Op weg naar een volledige, geautomatiseerde letterkennis aan het eind van kern 6 luidt een tussendoel voor het einde van kern 2: minstens alle letters die in de kernen 1 (m, r, v, i, s, aa, p, e) en 2 (t, ee, n, b, oo) aangeboden zijn vlot – dat wil zeggen zonder aarzelen – kunnen benoemen. Laat de kinderen daarom niet te lang vasthouden aan de omweg van het struc-

tureerwoord (de /m/ van 'maan') om de letter te kunnen verklanken. Als een letter na een paar dagen nog niet verklankt kan worden zonder het structureerwoord waaruit deze is losgemaakt, moet de omweg via het structureerwoord worden losgelaten. Oefeningen dienen dan gericht te zijn op het vlot, geautomatiseerd kunnen verklanken van de letters. Een goede volgorde daarbij is: voorlezen – koorlezen – zelf lezen. (Zie het artikel 'Voor-koor-zelf' op www.veiliglerenlezen.nl/artikelen/lezen.)

Leg iedere dag de letters die tot dan toe zijn aangeboden met letterkaartjes op de instructietafel. Zorg ervoor dat alle kinderen in het groepje de letters goed kunnen zien (niet ondersteboven).

- Lees de letters eerst voor, terwijl u ze tegelijkertijd aanwijst, en zie erop toe dat de kinderen luisteren en meekijken.
- Vervolgens verklankt u de letters samen met het groepje. Bepaal zelf het tempo en voer dit langzaam op. Laat ook nu de kinderen gelijktijdig luisteren, kijken en zelf zeggen. Herhaal dit enkele malen met de letterkaartjes in een andere volgorde.
- Laat ten slotte de kinderen individueel een rijtje letters oplezen. Geef ze de kans om de letters zelf te verklanken, maar ondersteun als het te lang duurt. Voorzeggen is beter dan laten raden!

De nieuwe letters van kern 2 worden natuurlijk intensief op deze manier geoefend, maar ook de letters die in kern 1 zijn aangeleerd, maken deel uit van het dagelijkse programma. Juist de risicolezers hebben behoefte aan deze herhaling. Het gebruik van een lettergroeiboekje is een prima hulpmiddel.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie de module 'Letters oefenen' gebruiken. Boven genoemde werkwijze wordt daarin digitaal aangeboden.

- Dagelijks oefenen de kinderen met een gereduceerd aantal, met zorg geselecteerde letters. U kunt deze letters eventueel zelf aanpassen.
- De letters kunnen bovendien snel in een andere volgorde worden geplaatst.
- Het is ook mogelijk om de geselecteerde letters te laten flitsen in een door uzelf te bepalen snelheid.

Woorden vlot lezen

Met het klikklakboekje worden nieuwe woorden gelezen, vooral met de laatst aangeboden letter. Dit zal zeker in het begin nog spellend moeten gebeuren. Het omslaan van één letterkaartje 'tovert' een nieuw woord tevoorschijn, dat twee letters van het vorige woord bevat. Het niet meer hoeven spellen van het gelijkblijvende deel in het woord is de eerste stap op weg naar woorden lezen zonder spellen.

Voor het oefenen in vlot lezen van woorden is het klikklakboekje wat minder geschikt. De boekjes *Veilig & vlot* zijn daarvoor het aangewezen materiaal. Met de risicolezers samen de bladzijden lezen op de hierboven aangegeven manier van voor-koorzelf kan ervoor zorgen dat ook deze kinderen aan het eind van kern 6 mkm-woorden vlot kunnen lezen. Gebruik tijdens de verlengde instructie ook steeds de bladzijden bij kern 1 om dit op tempo lezen van woorden te oefenen. Daarnaast doen de risicolezers natuurlijk mee met de oefeningen die de hele klas doet met *Veilig & vlot* bij kern 2.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie werken met de module 'Woorden oefenen'. Het aanbod van *Veilig & vlot* is in deze module gereduceerd. De hoeveelheid stof is aangepast aan het leestempo van zwakke lezers, waardoor de kinderen meer succes ervaren en een betere leesmotivatie houden.

- De woordrijen worden een voor een opgebouwd, waardoor kinderen minder visuele informatie tegelijk ontvangen.
- Als het rijtje vol is, kan dit gelezen worden, terwijl de tijd gemeten wordt.
- Het rijtje kan nog een tweede keer gelezen worden, terwijl de tijd opgenomen wordt. Aan de tijdbalkjes is te zien of het de tweede keer sneller is gegaan.

In de module 'Woorden flitsen' worden de woorden die geoefend zijn, geflitst in een door uzelf te bepalen snelheid.

Auditieve ondersteuning

Het is zeer waarschijnlijk dat kinderen die tot de groep risicolezers behoren ook fonemisch zwak zijn. Tijdens het werken in kern 1 heeft u de taken uit het werkboekje die auditieve vaardigheid vragen, samen met de kinderen aan de instructietafel gedaan. Dit wordt voortgezet in kern 2. De andere kinderen voeren deze activiteiten zelfstandig uit. Het gaat dan vooral om de bladzijden waarbij een gegeven letter op het gehoor herkend moet worden in de woorden die horen bij plaatjes. Het is van belang dat juist auditief zwak functionerende kinderen deze oefening onder begeleiding van de leerkracht doen. De plaatjes worden benoemd, de doelletter wordt eventueel met nadruk uitgesproken wanneer het de eerste keer niet lukt. Ondersteuning leidt tot beter functioneren, raden en zomaar streepjes trekken niet. Van belang is ook dat de auditieve oefeningen altijd gepaard gaan met gebruik van letters (en later ook woorden). Geïsoleerde auditieve oefeningen, zonder gelijktijdig gebruik van letters en/of woorden, zijn in deze fase van het leren lezen niet effectief.

Tot slot

Het is – zeker in het begin – niet eenvoudig om deze drie activiteiten een plaats te geven in het lesmoment 'verlengde instructie'. Echter, wanneer het lukt om dit met de risicolezers dagelijks uit te voeren, zullen er aan het eind van kern 6 beduidend minder kinderen zijn, die woorden nog spellend moeten lezen.

